Навіть саму ідею бабуся вважала жахливою; вона ще пам'ятала ті часи, коли служниками в домі були люди.

— Якщо ви думаєте, що я житиму під одним дахом з мавпою, ви глибоко помиляєтесь, — пирхнула вона.

— Не будь такою старомодною, — парирувала я. — Хоч би що там було, Доркас — не мавпа.

— А хто ж така вона чи воно?

Я перегорнула кілька сторінок довідника Корпорації генної інженерії.

— Ось послухай, ба, — сказала я. — "Супермавпа (зареєстрована фабрична марка) пан-сапієнс — це розумна людиноподібна істота, виведена методом селекції і генетичних видозмін на основі роду шимпанзе..."

— А що я казала! Звичайнісінька мавпа!

— "...має цілком достатній запас слів, щоб зрозуміти найпростіші розпорядження. Її можна навчити виконувати будь-яку домашню або нескладну фізичну роботу. Вона тямуща, ніжна, привчена до порядків у домі і особливо доброзичлива до дітей..."

— Діти! Чи можна покластись на Джонні і Сьюзан у справі з... горилою?

Зітхнувши, я відклала довідник.

— В цьому ти маєш рацію. Доркас справді дорога мавпа, і якщо я дізнаюсь, що ці малі вандали кривдять її...

На щастя, в цю мить у двері подзвонили.

— Підпишіть, будь ласка, — сказав доставщик.

Я підписала папери, і Доркас увійшла в наше життя.

— Здрастуй, Доркас, — привіталась я. — Сподіваюсь, тобі буде добре у нас.

Вона пильно придивлялася до мене своїми великими сумними очима з-під важких брів. Мені траплялось бачити значно потворніших представників роду людського, однак Доркас, яка була приблизно чотири фути заввишки і майже стільки ж завширшки, мала досить-таки чудернацький вигляд. У своїй простій, чистенькій формі вона нагадувала служницю з кінофільмів початку двадцятого сторіччя.

— Доброго ранку, мем, — промовила вона нерозбірливо, але цілком зрозуміло.

Доркас призвичаїлась дуже швидко. Вона блискуче опанувала обов'язки хатньої робітниці і вихователькі, які складали основу підготовки по класу А, і до кінця першого місяця перебування у нас практично не існувало такої роботи, починаючи з накривання на стіл і закінчуючи переодяганням дітей, яка була б їй не під силу. Доркас була доброзичлива, сумлінна і ніколи не сперечалась. Звичайно, їй бракувало кмітливості, тому доводилось ретельно розтлумачувати суть деяких робіт, перш ніж вона збагне, що треба виконати.

Спершу я насилу пам'ятала, що Доркас не зовсім людина, а тому не слід втягати її до жіночої балаканини. Втім, вона виявила непідробний інтерес до одягу і кольорових речей. Якби я дозволяла їй одягатись на свій смак, вона б скидалась на втікачку з нью-орлеанського карнавалу. Діти обожнювали її, в чому я переконалася з полегкістю. Знаю, що

говорять люди про Джонні і Сью, і, гадаю, в цьому є частка істини. Адже так важко ростити дітей, коли їх батько майже весь час у від'їзді.

Якщо маєте можливість, ніколи не виходьте заміж за космонавтів: вони заробляють неабиякі гроші, однак романтичний ореол скоро зникає.

Коли Ерік повернувся з поїздки на Венеру, маючи в запасі три тижні відпустки, наша нова служниця фактично стала ще одним членом сім'ї. Ерік брав її з собою на прогулянки; зрештою, йому траплялося бачити значно чудніших істот на інших планетах. Він, звісно, дорікав мені, що це дуже дороге придбання, та я зауважила, що тепер вестиму світське життя. А воно вирувало, незважаючи на те, що наш Порт-Годдард був богом забутим острівцем посеред Тихого океану.

До нас завжди сунули потоком почесні гості та мандрівники з усіх куточків Землі, не кажучи вже про більш віддалені місця.

У кожному товаристві мусить бути великопанського польоту дама, якою обурюються і яку все-таки наслідують усі суперниці-невдахи. У Порт-Годдарді такою дамою була Крістіна Суонсон, дружина комодора служби міжпланетних сполучень, — про це вона ніколи не давала нам забути. Тільки-но космічний корабель приземлявся, вона запрошувала всіх офіцерів бази на прийом до свого особняка, стилізованого під дев'ятнадцяте сторіччя.

Вона вважала себе художницею і прикрасила всі стіни своєю мазаниною. На Крістініних вечірках було досить ризиковано робити ввічливі зауваження стосовно цих шедеврів; небезпеку являв собою також її метрової довжини мундштук.

За час відсутності Еріка з-під пензля Крістіни з'явилась нова партія картин: вона вступила в період "квадратизму".

— Розумієте, мої любі, — пояснювала вона, — старомодні видовжені картини страшенно застаріли і не відповідають вимогам жителів Космічної Доби. Тепер не існує таких понять, як верх або низ картини, горизонтальне чи вертикальне положення, отже ніяка справді сучасна картина не повинна мати одну сторону, довшу за іншу. В ідеалі вона має виглядати абсолютно однаково, хоч би як ви її повісили, і саме над цим я зараз працюю.

— Це видається логічним, — тактовно зауважив Ерік. (Зрештою, комодор — його шеф.) Однак, коли хазяйка віддалилася, додав: — Не знаю, чи Крістіна почепила свої полотна за той бік, що треба, але я певен, що вони повернуті лицьовою стороною до стіни.

Я погодилась, адже до заміжжя вчилася кілька років у художній школі і вважала себе, до деякої міри, знавцем справи. Якби я була така самовпевнена, як Крістіна, мої картини мали б великий успіх, а не припадали пилом у гаражі.

— Знаєш, Еріку, — сказала я невинно, — я могла б навчити Доркас малювати краще.

Він засміявся:

— Було б цікаво як-небудь спробувати, якщо Крістіну полишить натхнення.

А потім я забула про це на цілий місяць, аж поки Ерік знову подався в космічну подорож.

Привід нашої суперечки не має значення, вона виникла з того, що ми з Крістіною обстоювали протилежні погляди щодо шляхів розвитку суспільства. Як завжди, її було зверху, а я пішла з вечірки, зла і роздратована. Першою, кого я побачила вдома, була Доркас. Вона роздивлялася кольорові ілюстрації в одному із тижневиків — і тут

пригадався Еріків жарт. Я поклала сумку, зняла капелюха і сказала рішуче:

— Доркас, ходімо до гаража. — Нашвидкуруч скомпонувавши сяку-таку натуру, я сказала: — А тепер, Доркас, я вчитиму тебе малювати.

Мій задум був простий, хоч і не зовсім чесний. Хоча мавпи і раніше нерідко розмальовували фарбами полотно, жодна з них не створила справжнього, композиційно правильно побудованого твору. Я була певна, що Доркас не буде винятком, однак не обов'язково усім розповідати, що вона працювала під моїм керівництвом.

Мушу зізнатись, що я дещо розчарувалася. Хоча Доркас швидко вхопила суть задуму і зрозуміла призначення пензля та палітри, її виконавська майстерність виявилася, м'яко кажучи, посередньою. Вона ніяк не могла вирішити, якою рукою малювати, і без кінця перекладала пензля туди-сюди. Тому мені довелось майже все малювати самій, а Доркас поклала на полотно лише кілька мазків.

Все ж навряд чи можна було сподіватись, що за пару уроків вона сягне висот майстерності, та це й не мало ніякого значення. Якщо Доркас не виправдає сподівань, мені доведеться зізнатися, що я значно перебільшувала, коли підтверджувала її авторство. Я не поспішала: в таких справах не можна діяти похапцем. Через пару місяців з'явилось коло десятка полотен школи Доркас на старанно обрані теми. Тут були пейзажі з лагуною, з нашим будинком, полотно на тему вражень від нічного запуску космічного корабля (усе в спалахах яскравого світла), пейзаж з риболовлею, пальмовий гай — цілком банальні речі, які, проте, не викликають підозри. Я не думаю, що Доркас, перш ніж з'явитися у нас, пізнавала навколишній світ за стінами лабораторій, в яких її виростили і виховали.

Найкращі з цих полотен (а деякі з них були і справді чогось варті, зрештою, я мушу це визнати) я повісила вдома у найпомітніших місцях.

Мета була досягнута: на зміну захопленим запитанням чулися вигуки здивування: "Не може бути!" — коли я скромно заперечувала свою участь у роботі. Не обійшлося і без скептиків, однак я швидко укоськала їх, дозволивши кільком найближчим друзям глянути на Доркас під час роботи.

Я також роздала кілька вдалих малюнків, удаючи, що вважаю їх не більше, ніж курйозами, хоча й трохи ревную.

— Я найняла Доркас, щоб вона працювала для мене, а не для Музею сучасного мистецтва, — сказала я "у запалі".

Я була страшенно обережна і стежила, аби не проводити ніяких паралелей між картинами Доркас і Крістіни: в цьому можна було покластись на наших спільних друзів. Коли Крістіна завітала до мене нібито обговорити нашу суперечку "між двома розумними істотами", я зрозуміла, що вона проковтнула гачок. Тому я елегантно капітулювала, коли ми чаювали у вітальні під одним із найвиразніших полотен Доркас (повний місяць сходить над лагуною; усе холодне, голубе і таємниче — я дуже пишалася цією картиною). Крістіна й словом не прохопилася ні про картину, ні про Доркас, однак по її очах я зрозуміла все. Наступного тижня вона без зайвого шуму відмінила заплановану виставку своїх робіт.

Азартні гравці кажуть, що треба вміти красиво вийти з гри. Мені слід було б знати, що Крістіна так просто не залишить поля бою: сьогодні чи завтра піде у контрнаступ. Вона обрала для цього слушний момент: діти були у школі, бабуся пішла в гості, а я подалася до торгового центру на іншому кінці острова.

Через півгодини я повернулась додому, побачила на узбіччі її машину, і зрозуміла, що сталося лихо. Єдина надія була на те, що я прибула вчасно, але варто було мені переступити поріг, зрозуміла, що спізнилась.

В домі панувала абсолютна тиша — ніяких ознак життя. З поганими передчуттями я прокралася навшпиньки через вітальню, їдальню, кухню і вийшла на задній двір. Двері гаража були відчинені.

Це була мить гіркої істини! Вивільнившись з-під мого впливу, Доркас виробила, нарешті, свій стиль. Вона малювала швидко і впевнено, проте зовсім не так, як я старанно навчала її. А що стосується теми… Я була глибоко ображена, побачивши карикатуру, яку з неприхованою насолодою розглядала Крістіна. Після всього, що я зробила для Доркас, це була нахабна невдячність. Звичайно, тепер я знаю, що Доркас зробила це не навмисне, а з метою самовияву. Психологи і критики, які склали цю безглузду програму її персональної виставки в музеї Гугенгейма, відзначають, що портрети Доркас проливають світло на стосунки людей і тварин, а також вперше дозволяють подивитись на рід людський під іншим кутом зору.

Проте не лише сюжет картини вивів мене з рівноваги: не давала спокою думка, що я марно втрачала час, вдосконалюючи її техніку і манеру письма. Адже вона нехтувала усіма моїми порадами, коли нерухомо сиділа перед мольбертом, схрестивши руки на грудях.

Навіть тоді, на початку її самостійного творчого шляху, було до болю очевидно, що в кожній із спритних ніг Доркас незрівнянно більше таланту, ніж у мене в обох руках.